

Cartera de serveis de l'atenció primària i comunitària

**Direcció estratègica d'atenció
primària i comunitària**

Febrer de 2022

Direcció:

Direcció Estratègica d'Atenció Primària i Comunitària
Direcció General de Planificació en Salut

Alguns drets reservats:

© 2022, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a la pàgina web de Creative Commons.

Edita:

Direcció General de Planificació en Salut

1a edició:

Barcelona, març de 2022

Assessorament lingüístic:

Servei de Planificació Lingüística del Departament de Salut

Registre editorial:

02711

URL: <https://salutweb.gencat.cat/apic>

Disseny de plantilla accessible 1.05:
Oficina de Comunicació. Identitat Corporativa.

Sumari

Presentació	4
1 Atenció sanitària a la ciutadania	5
2 Indicació o prescripció i realització de procediments diagnòstics i terapèutics	6
3 Activitats en matèria de promoció de la salut, prevenció de la malaltia, atenció familiar i comunitària	8
4 Activitats d'informació i vigilància epidemiològica	10
5 Serveis específics relatius a infants, adolescents, dones, adults, grups de risc i malalts crònics, i atenció a la gent gran i a les persones que viuen en residències	11
6 Rehabilitació comunitària	21
7 Atenció pal·liativa a persones amb malaltia terminal	22
8 Atenció a la salut mental i addiccions en coordinació amb els serveis d'atenció especialitzada	24
9 Atenció a la salut bucodental	26

Presentació

Per primera vegada a Catalunya es fa pública la cartera de serveis de l'atenció primària i comunitària (APiC), amb la voluntat que tots els actors del sistema coneguin les activitats i els serveis que l'atenció primària de salut ofereix a la població. Aquesta cartera és fruit de les aportacions d'un grup de més de 400 professionals de l'APiC que van participar, en el context de l'Estratègia nacional de l'atenció primària i salut comunitària (ENAPISC), en la Comissió Tècnica de la Cartera de Serveis durant l'any 2019. La cartera de serveis de l'APiC desenvolupa el Reial decret 1030/2006, que estableix les bases de la cartera de serveis comuns del Sistema Nacional de Salut, i hi incorpora, entre d'altres, les prestacions derivades de la Llei orgànica 12/2020, del 13 d'octubre, de l'atenció pública de la salut bucodental, i de la Llei orgànica 3/2021, de 24 de març, de regulació de l'eutanàsia, així com noves competències que els professionals de l'APiC han anat incorporant en la seva pràctica clínica en els darrers anys.

Us presentem un document que reconeix a l'atenció primària i comunitària (APiC) de Catalunya una cartera de serveis que, quan s'hagi desenvolupat plenament, farà que el sistema de salut disposi d'una APiC encara més forta, accessible i resolutiva. La cartera de serveis defineix el marc a partir del qual l'atenció primària de salut farà efectius el decàleg de l'APiC.

Gràfic 1. Decàleg de l'atenció primària i comunitària

Actualment, algunes de les activitats i serveis que assenyalava la cartera de serveis de l'APiC no estan desplegades a tot el territori. Cal, així doncs, que tant l'Administració com els proveïdors i els professionals de l'APiC treballin per aconseguir que aquesta oferta de serveis a la ciutadania es pugui garantir de forma territorialment homogènia i socialment equitativa. Això requereix un repte de planificació, organització i implantació que el Departament de Salut –i la Direcció Estratègica d'Atenció Primària en concret– hem assumit i volem impulsar en el futur més immediat.

1 Atenció sanitària a la ciutadania

L'atenció sanitària comprèn totes les activitats assistencials d'atenció individual, diagnòstiques, terapèutiques i de seguiment de persones amb processos aguts o crònics, així com les de promoció de la salut, educació per a la salut i prevenció de la malaltia, que duen a terme els diferents professionals d'atenció primària.

L'atenció a persones amb processos aguts inclou l'abordatge de problemes cardiovasculars, respiratoris, de l'aparell digestiu, infecciosos, metabòlics i endocrinològics, neurològics, hematològics, de la pell, de l'aparell urinari, de l'aparell genital, musculoesquelètics, otorrinolaringològics, oftalmològics, de la conducta i de la relació, conductes de risc, traumatismes, accidents i intoxicacions, i trastorns immunitaris.

Les persones amb processos aguts i crònics més prevalents s'han d'atendre de manera protocol·litzada seguint la millor evidència, i deixant de fer actuacions que no aporten valor tant en l'àmbit del diagnòstic com en el del tractament.

L'activitat assistencial es presta en relació amb les necessitats de salut de la població, tant en el centre sanitari i en el domicili de les persones ateses com telemàticament.

1. Consulta a demanda, preferentment organitzada a través de cita prèvia i amb orientació d'aquesta demanda als espais i els professionals que millor la puguin atendre.
2. Consulta programada per iniciativa d'un professional sanitari.
3. Consulta urgent o espontània, per motius no retardables, organitzada a través d'una visita per al mateix dia.

Totes les activitats assistencials pròpies de l'atenció primària es desenvolupen de manera habitual els dies laborables i durant l'horari definit d'obertura dels centres d'atenció primària. En l'horari en què els centres d'atenció primària romanen tancats, els dies festius i els caps de setmana es presten les activitats no retardables a través dels serveis d'atenció continuada territorial (ACUT), ja sigui al domicili dels pacients o bé en equipaments determinats, com ara els centres d'urgències d'atenció primària (CUAP), entre d'altres.

2 Indicació o prescripció i realització de procediments diagnòstics i terapèutics

Procediments diagnòstics i terapèutics accessibles a l'atenció primària de salut.

2.1. Procediments diagnòstics

2.1.1 Procediments diagnòstics bàsics duts a terme en l'atenció primària:

- a) Anamnesi i exploració física.
- b) Espirometria, mesurament del flux espiratori màxim i pulsioximetria, cooximetria.
- c) Diagnòstic de la síndrome d'apnea obstructiva durant el son (SAOS).
- d) Exploracions cardiovasculars: electrocardiografia, oscil·lometria i ecografia Doppler.
- e) Monitoratge ambulatori de la pressió arterial i determinació de l'índex turmell-braç.
- f) Ecografia clínica.
- g) Exploracions otorinolaringològiques: otoscòpia, laringoscòpia indirecta i acúmetria qualitativa.
- h) Dermatoscòpia.
- i) Diagnòstic d'infeccions de transmissió sexual.
- j) Mesurament de l'agudesia visual, fons d'ull i detecció d'erosions de la còrnia.
- k) Determinacions analítiques mitjançant tècnica seca, inclosa la reflectometria.
- l) Obtenció de mostres biològiques.
- m) Tests psicoafectius i socials, de morbiditat i de qualitat de vida.
- n) Diagnòstic de trastorns de salut mental i addiccions de baixa complexitat.
- o) Tests ràpids diagnòstics.

2.1.2 Procediments diagnòstics amb accés des de l'atenció primària:

- a) Proves de laboratori.
- b) Anatomia patològica.
- c) Diagnòstic per la imatge, entre d'altres: radiologia general simple i de contrast, ecografia, mamografia, densitometria òssia, tomografia computada i ressonància magnètica.
- d) Proves de medicina nuclear.
- e) Electromiografia.
- f) Endoscòpia digestiva.

2.2. Procediments terapèutics

2.2.1 Indicació, prescripció i seguiment de tractaments farmacològics i no farmacològics adaptats als condicionants biopsicosocials dels pacients. S'hi inclouen materials per aplicar tractaments amb insulina i amb anticoagulants

orals en coordinació amb l'atenció especialitzada, d'acord amb la prioritització i els protocols clínics pactats.

2.2.2 Ajustament de dosis de tractaments amb anticoagulants orals en funció de la ràtio internacional normalitzada (RIN).

2.2.3 Tractament d'infeccions de transmissió sexual.

2.2.4 Administració de tractaments parenterals.

2.2.5 Infiltracions.

2.2.6 Cures de la pell, sutures i tractament d'úlceres de la pell.

2.2.7 Atenció d'estomes digestius, urinaris i traqueals.

2.2.8 Aplicació i reposició de sondes vesicals i nasogàstriques.

2.2.9 Tamponament nasal.

2.2.10 Extracció de taps auditius.

2.2.11 Extracció de cossos estranys.

2.2.12 Immobilitzacions.

2.2.13 Crioteràpia.

2.2.14 Aplicació d'aerosols.

2.2.15 Cirurgia menor. Inclou procediments terapèutics o diagnòstics de baixa complexitat i mínimament invasius, amb baix risc d'hemorràgia, que es practiquen amb anestèsia local i que no requereixen atencions postoperatòries, en pacients que no necessiten ingrés, d'acord amb els protocols establerts i l'organització del mateix servei de salut.

2.2.16 Prescripció i seguiment de dietes/pautes nutricionals adequades a les diferents malalties/patologies.

2.2.17 Teràpies de suport i tècniques de consell sanitari estructurat.

2.2.18 Teràpies congntivoconductuals.

2.2.19 Ressuscitació cardiopulmonar.

3 Activitats en matèria de promoció de la salut, prevenció de la malaltia, atenció familiar i comunitària

Comprèn les activitats de promoció de la salut, educació per a la salut i prevenció de la malaltia que es duen a terme en el nivell d'atenció primària, adreçades als individus, les famílies i la comunitat, en coordinació amb altres àmbits assistencials o sectors implicats.

Les activitats de prevenció de la malaltia i promoció de la salut es presten, tant als centres sanitaris com en l'entorn domiciliari o comunitari, dins dels programes establerts per cada servei de salut, en relació amb les necessitats de salut de la població del seu àmbit geogràfic.

3.1. Promoció de la salut i prevenció de la malaltia

3.1.1 Activitats preventives:

- a) Vacunacions en tots els grups d'edat i, si escau, en grups de risc, segons el calendari de vacunacions vigent aprovat pel Programa de vacunacions de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, així com les que es puguin indicar, per a la població general o per a grups de risc, en situacions epidemiològicament rellevants. Inclou les vacunacions que es fan als centres escolars.
- b) Exploracions bucodentals preventives a població en edat pediàtrica, gestants, persones amb diabetis, persones amb càncer o amb un risc més elevat de patir-ne.
- c) Indicació i administració, si escau, de quimioprofilaxi antibiòtica als contactes de pacients infecciosos per als problemes infectocontagiosos que ho requereixin.
- d) Activitats per prevenir l'aparició de malalties, actuant sobre els factors de risc (prevenció primària), o per detectar-les en la fase presimptomàtica mitjançant cribatge o diagnòstic precoç (prevenció secundària).

3.1.2 Promoció i educació per a la salut:

Comprèn les activitats adreçades a modificar o potenciar hàbits i actituds que condueixin a formes de vida saludables, així com a promoure el canvi de conductes relacionades amb factors de risc de problemes de salut específics i les orientades a fomentar l'autocura, i inclou:

- a) Informació i assessorament sobre conductes, factors de risc i estils de vida saludables: dieta saludable, activitat física, hàbits tòxics i higiene del son, entre d'altres.
- b) Activitats grupals i tallers per a la promoció d'hàbits saludables: exercici físic, abordatge d'abandonament del tabaquisme, nutrició, educació per a la salut, lactància materna i suport al dol, entre d'altres.
- c) Activitats d'educació per a la salut grupals i en centres educatius.
- d) Programes de promoció i protecció de la salut i prevenció de la malaltia en l'àmbit escolar.¹

L'origen d'aquests programes és el programa "Salut i escola", els quals tenen com a objectiu millorar la salut de la població escolaritzada mitjançant accions de promoció i protecció de la salut, de prevenció de la malaltia i de les situacions de risc i d'atenció precoç de problemes relacionats amb la salut mental, la salut afectiva, la salut sexual, les addiccions conductuals i a substàncies, els hàbits alimentaris, l'activitat física saludable, les violències i la salut social, les malalties infeccioses, i la salut bucodental en col·laboració amb els centres educatius i els serveis de salut comunitària presents al territori.

Per les seves característiques i per garantir-ne l'equitat, aquests programes s'han d'aplicar seguint els principis d'universalisme proporcional, amb una intensificació de les actuacions en les àrees de més necessitat.

3.2. Atenció familiar

Comprèn l'atenció individual considerant el context familiar dels pacients amb problemes en què se sospita que hi ha un component familiar. Inclou la identificació de l'estructura familiar, l'etapa del cicle vital familiar, els esdeveniments vitals estressants, els sistemes d'interacció en la família i la detecció de la disfunció familiar.

3.3. Atenció comunitària

Conjunt d'actuacions amb participació de la comunitat orientades a detectar i prioritzar les necessitats i problemes de salut dels pacients, amb identificació dels recursos comunitaris disponibles, prioritització de les intervencions i elaboració de programes orientats a millorar la salut de la comunitat, en coordinació amb altres dispositius socials i educatius.

¹ Acord marc de col·laboració entre el Departament d'Educació i el Departament de Salut per al desenvolupament de les intervencions vinculades a la salut de l'alumnat en l'àmbit escolar i l'atenció educativa domiciliària o en centres sanitaris.

4 Activitats d'informació i vigilància epidemiològica

4.1. Informació per a l'anàlisi i la valoració de la situació de salut de la comunitat, i per a l'avaluació dels serveis sanitaris

4.2. Vigilància epidemiològica

4.2.1 Participació en els sistemes d'alerta epidemiològica per a malalties de declaració obligatòria.

4.2.2 Participació en xarxes de metges sentinelles per a la vigilància de determinats problemes de salut, segons que determinin els serveis de salut pública.

4.2.3 Participació en el sistema de farmacovigilància mitjançant la comunicació d'efectes adversos.

5 Serveis específics relatius a infants, adolescents, dones, adults, grups de risc i malalts crònics, i atenció a la gent gran i a les persones que viuen en residències

Comprèn, a més del que s'ha indicat amb caràcter general, les activitats assistencials, diagnòstiques, terapèutiques i de rehabilitació, així com les de promoció de la salut, educació per a la salut i prevenció de la malaltia, que es duen a terme en el nivell d'atenció primària en aplicació dels protocols i programes d'atenció específics per a diferents grups d'edat i sexe i grups de risc.

5.1. Serveis d'atenció als infants

- 5.1.1 Valoració de l'estat nutricional, del desenvolupament ponderal i del desenvolupament psicomotor.
- 5.1.2 Prevenció de la mort sobtada de l'infant.
- 5.1.3 Assessorament general sobre el desenvolupament dels infants, hàbits nocius i estils de vida saludables.
- 5.1.4 Educació per a la salut i prevenció d'accidents infantils.
- 5.1.5 Orientació anticipada per a la prevenció i detecció dels problemes del son i d'esfínters.
- 5.1.6 Detecció dels problemes de salut amb presentació d'inici en les diferents edats que es puguin beneficiar d'una detecció precoç, en coordinació amb l'atenció especialitzada, a través de les activitats adreçades a:
 - a) Detecció precoç de les metabolopaties.
 - b) Detecció de la hipoacúcia, displàsia de l'articulació del maluc, criptorquídia, estrabisme, problemes de visió, problemes del desenvolupament puberal, obesitat, autisme, trastorns per dèficit d'atenció amb hiperactivitat.
 - c) Detecció i seguiment dels infants amb discapacitat física i psíquica.
 - d) Detecció i seguiment dels infants amb malalties cròniques, i elaboració del pla d'intervenció individualitzat compartit (PIIC).
 - e) Detecció i abordatge d'infants en risc de mutilació genital.
- 5.1.7 Detecció, tractament i seguiment dels infants inclosos en el programa d'escola inclusiva, adreçat a l'alumnat amb necessitats especials de salut als centres d'educació ordinària.

Aquest programa té com a objectiu garantir que els infants i adolescents desenvolupin amb la màxima normalitat les seves activitats diàries en els centres educatius de manera compatible amb el desenvolupament de l'activitat escolar. Aquest programa inclou els dos àmbits que s'indiquen a continuació, de manera diferenciada, segons el grau d'intensitat de suport a la cura que requereix cadascun:

- Alumnat amb necessitats vinculades a malalties cròniques.
- Alumnat amb malalties cròniques i necessitats d'atenció complexes o amb malaltia crònica avançada.

Les activitats adreçades a grups de risc es presten tant als centres sanitaris com en l'àmbit domiciliari o comunitari, dins dels programes establerts per cada servei de salut, en relació amb les necessitats de salut de la població a la qual atenen.

5.2. Serveis d'atenció a adolescents

- 5.2.1 Anamnesi i aconsellament sobre hàbits que comportin riscos per a la salut, com el consum de tabac, d'alcohol i d'altres drogues, inclosa la prevenció d'accidents i de l'addicció a les pantalles.
- 5.2.2 Valoració i aconsellament en relació amb la conducta alimentària i amb la imatge corporal.
- 5.2.3 Promoció de conductes saludables en relació amb la sexualitat, evitació d'embarassos no desitjats i de malalties de transmissió sexual.
- 5.2.4 Seguiment dels adolescents amb malalties cròniques, mantenint actualitzat el pla d'intervenció individualitzat compartit (PIIC).
- 5.2.5 Detecció, tractament i seguiment d'adolescents inclosos en el programa d'escola inclusiva.

5.3. Serveis d'atenció a la salut sexual i reproductiva

- 5.3.1 Atenció als joves:
 - a) Aconsellament afectivosexual.
 - b) Aconsellament reproductiu: consell contraceptiu, consell preconceptiu, prevenció de comportaments de risc.
 - c) Aconsellament sobre infeccions de transmissió sexual (ITS).
 - d) Prevenció del càncer de coll uterí.
 - e) Atenció a les malalties ginecològiques.
 - f) Educació afectivosexual grupal.

5.3.2 Aconsellament reproductiu i aconsellament i atenció en mètodes contraceptius:

- a) Consell afectivosexual.
- b) Consell contraceptiu.
- c) Consell preconceptiu.
- d) Consell sobre les ITS.
- e) Consell per a dificultats en la fertilitat.
- f) Mètodes de barrera.
- g) Mètodes hormonals, mecànics, LARC, definitius.
- h) Informació i assessorament sobre la interrupció voluntària de l'embaràs (IVE).
- i) IVE farmacològica.

5.3.3 Atenció maternoinfantil:

- a) Control i seguiment de l'embaràs:
 - Ecografia obstètrica.
 - Classificació del risc.
 - Control i seguiment de l'embaràs normal, de baix risc i de risc mitjà; professional referent de llevadora amb la col·laboració de ginecòlegs obstetres.
 - Control i seguiment de l'embaràs de risc alt o molt alt en coordinació amb el servei hospitalari de referència.
- b) Diagnòstic prenatal:
 - Consell assistit i sol·licitud de proves.
 - Informació de resultats.
 - Assessorament i control de les alteracions o malalties.
 - Ecografies i realització de proves especials i invasives.
- c) Educació prenatal: educació maternal (grup); escola d'habilitats parentals
- d) Atenció al puerperi: atenció al domicili; atenció a la consulta; atenció grupal; revisió postpart

5.3.4 Accés a les tècniques de reproducció assistida:

- a) Informació i assessorament en problemes de fertilitat.
- b) Orientació diagnòstica en problemes de fertilitat.
- c) Seguiment de processos de reproducció assistida en coordinació amb el centre de referència.

5.3.5 Infeccions de transmissió sexual:

- a) Prevenció d'infeccions de transmissió sexual (ITS), VIH/sida.
- b) Diagnòstic, tractament i seguiment d'ITS, VIH/sida.

5.3.6. Malalties ginecològiques:

- a) Atenció als trastorns de l'aparell genital i de la mama.
- b) Atenció als trastorns d'esterilitat, estudi previ i tractament.
- c) Atenció als trastorns de sòl pelvià i incontinença urinària.
- d) Atenció al climateri simptomàtic.
- e) Atenció a les alteracions disfuncionals, els trastorns dolorosos i l'endometriosi no greu.
- f) Seguiment de les malalties oncològiques.
- g) Detecció i atenció a les malalties cervicals i endometrials.
- h) Procediments en el diagnòstic i el tractament amb tècniques de cirurgia menor ambulatoria: ecografia ginecològica, bisturí elèctric, nansa diatèrmica, histeroscòpia, làser de diòxid de carboni.
- i) Atenció a la demanda urgent.

5.3.7. Prevenció del càncer:

- a) Càncer de coll uterí: Programa de detecció precoç del càncer de coll d'úter (dones de 25 a 64 anys).
- b) Càncer de mama.
 - Suport al cribratge poblacional de càncer de mama (dones de 50 a 69 anys).
 - Cribratge oportunista coordinat amb l'oficina de cribratge.

5.4. Atenció als adults, grups de risc i malalts crònics

Comprèn, en general, la valoració de l'estat de salut i dels factors de risc; els consells sobre estils de vida saludables; la detecció dels problemes de salut i valoració del seu estadi clínic; la captació dels pacients per a la seva atenció i seguiment clínic, incloent-hi la prevenció terciària i quaternària, de forma adequada a cada situació particular; i la informació i consell sanitari sobre la seva malaltia i les atencions necessàries als pacients i els cuidadors, si escau. Les activitats adreçades a grups de risc es presten tant als centres sanitaris com en l'àmbit domiciliari o comunitari, dins dels programes establerts per cada servei de salut, en relació amb les necessitats de salut de la població a la qual atenen.

5.4.1 Atenció sanitària protocol·litzada de pacients amb problemes de salut crònics i prevalents:

- a) Diabetis *mellitus*, inclòs el subministrament als pacients diabètics del material necessari per controlar la seva malaltia.
- b) Malaltia pulmonar obstructiva crònica i asma bronquial.
- c) Hipercolesterolèmia.
- d) Hipertensió arterial.
- e) Insuficiència cardíaca crònica.
- f) Cardiopatia isquèmica.
- g) Obesitat.
- h) Problemes osteoarticulars crònics o dolor crònic musculoesquelètic.
- i) Problemes de salut mental.
- j) Altres problemes de salut prevalents: de la pell, digestius, etc.

5.4.2 Atenció sanitària de pacients amb diversos problemes de salut crònics (pluripatològics) que requereixen de forma prioritària:

- a) Seguiment proactiu i multidimensional.
- b) Priorització i conciliació de les múltiples actuacions terapèutiques.
- c) Coordinació i lideratge d'un abordatge biopsicosocial des de l'atenció primària.
- d) Coordinació i col·laboració/cooperació amb els professionals dels diversos àmbits assistencials que intervenen en cas de descompensació clínica, inclosa la preparació del retorn al domicili abans de l'alta hospitalària.
- e) Coordinació i lideratge dels dispositius territorials que donen serveis als pacients pluripatològics, com per exemple: PADES, hospitalització domiciliària (HDOM), i altres.

- 5.4.3 Foment de l'autocura i participació dels usuaris i persones de la comunitat com, per exemple, els grups d'ajuda mútua, el Programa Pacient Expert® i Cuidador Expert® de Catalunya, col·laboració amb grups de voluntariat, associacions de pacients, entre d'altres.
- 5.4.4 Conciliació farmacoterapèutica de les prescripcions realitzades en els diversos àmbits assistencials.
- 5.4.5 Atenció domiciliària, que comprèn:
- a) Valoració integral de les necessitats de cada pacient.
 - b) Establiment d'un pla d'atenció individualitzat, que inclogui mesures preventives, instruccions per al seguiment correcte del tractament, recomanacions higienicodietètiques, control dels signes i símptomes i atencions generals, així com la coordinació amb els serveis socials.
 - c) Realització i seguiment dels tractaments o procediments terapèutics que necessiti cada pacient i que es puguin realitzar amb qualitat i seguretat al domicili.
 - d) Informació i assessorament a les persones vinculades als pacients, especialment pel que fa a la persona cuidadora principal.
- 5.4.6 Atenció de persones amb VIH+ i malalties de transmissió sexual per contribuir al seguiment clínic i a la millora de la seva qualitat de vida i evitar les pràctiques de risc.
- 5.4.7 Atenció a persones amb conductes de risc:
- a) Atenció a persones fumadores i suport a la deshabituació del tabac. Inclou la valoració de les persones fumadores, la informació sobre riscos, el consell d'abandonament, la prescripció del tractament, i el suport sanitari i, si s'escau, la intervenció amb ajuda conductual individualitzada i grupal.
 - b) Atenció als qui fan un consum excessiu d'alcohol. Inclou la detecció i quantificació del consum i freqüència de la ingesta, la valoració de la dependència, el consell sobre limitació o eliminació del consum, la valoració de patologies provocades pel consum i l'oferta d'assistència sanitària per a l'abandonament en cas que sigui necessari.
 - c) Atenció a altres conductes addictives. Inclou la detecció, l'oferta de suport sanitari especialitzat, si cal, per a l'abandonament de la dependència i la prevenció de les malalties associades.
- 5.4.8 Detecció precoç i abordatge integral dels problemes de salut derivats de les situacions de risc o d'exclusió social, com ara menors en acollida, minories ètniques, immigrants o altres col·lectius.

5.5. Atenció a la gent gran

5.5.1 Activitats de promoció i prevenció, en especial:

- a) Alimentació saludable i exercici físic.
- b) Identificació i abordatge de conductes i factors de risc per a la salut.
- c) Prevenció de caigudes i altres lesions no intencionades.
- d) Detecció precoç del deteriorament cognitiu i funcional.
- e) Detecció precoç del deteriorament físic, amb un èmfasi especial en el cribratge de la hipoacúsia, dèficit visual i incontinència urinària.
- f) Aconsellament i seguiment dels pacients polimedicats i amb multimorbiditat.
- g) Cribratge de salut bucodental i/o problemes de nutrició/deglució.

5.5.2 Atenció a la gent gran de risc: valoració clínica, sociofamiliar i del grau de dependència per a les activitats de la vida diària. Aquesta valoració comporta l'elaboració d'un pla integrat d'atencions sanitàries, així com la coordinació oportuna amb l'atenció especialitzada i els serveis socials, amb la finalitat de prevenir i atendre les situacions de discapacitat i la comorbiditat associada.

5.5.3 Atenció a les persones amb malaltia crònica, des de la prevenció de les descompensacions, de forma proactiva, fins a l'estabilització i el seguiment. Conciliació dels plans de tractament.

5.5.4 Identificació i abordatge de la complexitat –pacients crònics complexos, (PCC) i pacients amb malaltia avançada crònica (MACA)– i de la fragilitat.

- a) En cas de complexitat, elaboració del pla d'intervenció individualitzat compartit (PIIC).

El PIIC recull les dades sanitàries i socials més importants de cada persona, així com el pacte d'actuacions davant els símptomes i les decisions anticipades. Es tracta d'un document dinàmic que comparteixen per mitjans electrònics els diferents proveïdors de serveis de salut del SISCAT.

- b) Valoració geriàtrica integral (VGI) dels pacients.

5.5.5 Aconsellament i acompanyament per a la realització del document de voluntats anticipades (DVA).

5.5.6 Aconsellament i acompanyament per a la realització del document de voluntats anticipades (DVA). La planificació de decisions anticipades (PDA) consisteix en un procés deliberatiu i estructurat mitjançant el qual una persona expressa els seus valors i preferències i, d'acord amb aquests, i en col·laboració amb el seu entorn afectiu i el seu equip sanitari, planifica com vol que sigui l'atenció que ha de rebre davant una situació de complexitat clínica o una

malaltia greu que es preveu que sigui probable a més o menys curt termini, o bé en situació de final de vida, especialment en les circumstàncies en què no estigui en condicions de decidir.

5.5.7 Atenció domiciliària a persones amb dificultats per sortir del domicili, que comprèn:

- a) Identificació de la fragilitat i complexitat (MACA/PCC). En cas de complexitat, elaboració del PIIC.
- b) Establiment d'un pla d'atenció individualitzat, que inclogui mesures preventives, atenció a les síndromes geriàtriques, instruccions per al seguiment correcte del tractament, recomanacions higienicodietètiques, control dels signes i símptomes i atencions generals, així com la coordinació amb els serveis socials.
- c) Prevenció proactiva, atenció directa, revisió i actualització periòdica de les situacions clíniques i dels plans de tractament, rehabilitació i nutrició.
- d) Intensificació de l'atenció sanitària en cas de descompensació de les seves patologies cròniques, en el seguiment postalta hospitalària i en qualsevol altra situació que en què es necessiti una cura especial.
- e) Informació i assessorament a les persones vinculades als pacients, especialment a la persona cuidadora principal.
- f) Elaboració de l'estratègia final de vida i acompanyament de les persones i la família. Aplicació d'acords de limitació d'esforç terapèutic (LET) inclosos en el PDA o DVA.

5.6. Atenció a les persones que viuen en residències

Les residències són el domicili de les persones que hi viuen i, per tant, l'atenció rebuda ha de ser la mateixa que rep la gent gran al seu domicili. L'equip d'atenció primària presta l'assistència sanitària essencial accessible a tots els individus i famílies de la comunitat, i és responsable de preveure les necessitats clíniques dels residents i de respondre-hi al mateix centre residencial. L'equip d'atenció primària garanteix l'atenció continuada i d'urgències també a les persones que viuen en residències.

5.6.1 Activitats de promoció de la salut i prevenció de la malaltia:

- a) Educació per a la salut.
- b) Campanyes de salut: provisió, vacunacions, cribratge.
- c) Atenció proactiva de la salut.

5.6.2 Atenció a la gent gran de risc: valoració clínica, sociofamiliar i del grau de dependència per a les activitats de la vida diària:

- a) Valoració geriàtrica integral (VGI).

- b) Pla terapèutic individualitzat (PTI o PIAI).
- c) Identificació de la fragilitat i/o complexitat: pacients amb malaltia crònica avançada (MACA) i pacients crònics complexos (PCC); en cas de complexitat, cal elaborar el PIIC.
- d) Prevenció i atenció de l'aparició de síndromes geriàtriques.
- e) Estabilitat clínica: prevenció de descompensació i atenció de les malalties cròniques; prevenció proactiva, atenció directa, revisió i actualització periòdica de les situacions clíniques i dels plans de tractament, rehabilitació i nutrició.
- f) Aplicació d'acords de limitació de l'esforç terapèutic (LET) inclosos en el PDA o DVA; acompanyament familiar.
- g) Tractament del dolor agut i crònic.
- h) Estratègia d'atenció al final de la vida i acompanyament de les persones i la família.

5.6.3 Realització de tècniques i tractaments al centre residencial:

- a) Tramitació de tractament anticoagulant oral.
- b) Extracció de sang; gestió de la mostra de sang de l'extracció.
- c) Electrocardiogrames.
- d) Radiologia simple: petició i valoració.
- e) Ecografia clínica.
- f) Valoració de la necessitat d'ajuda tècnica ortopèdica.

5.6.4 Coordinació amb la resta dels equips sanitaris d'origen hospitalari o d'atenció intermèdia que han de donar suport a l'atenció primària i residencial de forma limitada en el temps, a petició dels equips d'atenció primària referents.

5.7. Detecció i atenció a la violència masclista i maltractaments en totes les edats, especialment en la població infantil i/o adolescent, gent gran i persones amb discapacitat

5.7.1 Detecció de situacions de risc.

5.7.2 Anamnesi i, si escau, exploració, orientada al problema en les situacions de risc i davant de la sospita de maltractaments.

5.7.3 Comunicació a les autoritats competents de les situacions que ho requereixin, especialment en el cas de sospita de violència de gènere o de maltractaments en la població infantil i/o adolescent, gent gran i persones amb discapacitat i, si escau, als serveis socials.

5.7.4 Establiment d'un pla d'intervenció individualitzat.

5.8. Resolució i continuïtat assistencial entre diferents àmbits assistencials

És imprescindible que hi hagi una fluida relació entre els diferents àmbits assistencials per tal d'assegurar una atenció de qualitat a les persones, una bona continuïtat assistencial, dels processos i de la informació, buscant sempre la màxima capacitat resolutiva de l'atenció primària i del sistema, de manera que tot allò que es pugui resoldre dins l'àmbit de l'atenció primària no es derivi a altres àmbits.

Cal prioritzar la realització a l'atenció primària de les proves complementàries que es pactin en les rutes assistencials del territori.

- 5.8.1 Identificació de les necessitats de salut de cada individu que s'han d'abordar conjuntament amb altres serveis (dels àmbits hospitalari, de salut mental o sociosanitari) per a la seva derivació o bé resolució a través d'interconsultes.
- 5.8.2 Manteniment d'una relació continuada amb tots els professionals que intervenen en l'atenció a un mateix individu, als efectes de la coordinació i la conciliació assistencial.
- 5.8.3 Realització de les exploracions i proves complementàries que derivin de l'atenció compartida entre diferents especialitats, destinades a la resolució conjunta de les necessitats de salut, dins el marc de l'acord definit.

6 Rehabilitació comunitària

Comprèn les activitats d'educació, prevenció i rehabilitació que són susceptibles de dur-se a terme en l'àmbit d'atenció primària, en règim ambulatori, amb la indicació mèdica prèvia i d'acord amb els programes de cada servei de salut.

Inclou activitats adreçades a l'educació en matèria d'higiene postural i exercici físic, amb perspectiva preventiva, terapèutica i d'autonomia dels pacients; a l'atenció de la funcionalitat dels pacients fràgils i amb discapacitat; a fomentar el manteniment a llarg termini d'una activitat física adequada per a tots els ciutadans i a reduir el consum farmacològic d'aquests pacients.

Aquestes activitats les han de desenvolupar grups multidisciplinaris i, en cada cas, el professional més adient a cada activitat, entre els quals hi ha fisioterapeutes (del servei de rehabilitació de referència per a l'EAP), professionals d'infermeria de primària i de medicina de família i comunitària.

6.1. Activitats grupals amb pacients

6.1.1 Grups específics per a patologies o situacions específiques.

Amb continguts d'anatomia, biomecànica i alteracions patològiques; la funcionalitat de l'àrea afectada i altres de relacionades; el dolor; la potenciació muscular; la higiene postural; la capacitat aeròbica. Aquests grups, organitzats segons les necessitats de la població són, entre d'altres, els grups d'educació per a la salut per a pacients amb fibromiàlgia (FMG), grups d'esquena, grups de fragilitat, grups de cuidadors, grups d'espatlla, grups de genoll, grups d'MPOC, grups de reeducació del sòl pelvià, grups d'exercici físic per a pacients amb especial vulnerabilitat, incloent-hi les persones amb MPOC, diabetis, malaltia cardiovascular i obesitat, grups de prevenció secundària de fractures osteoporòtiques.

6.1.2 Tallers, com ara d'educació per a la salut.

6.2. Activitats individuals amb pacients

Adreçades a l'atenció de persones amb problemes per seguir dinàmiques grupals, i la visita personalitzada per a la valoració fisioterapèutica en situacions que ho requereixin per tal d'assolir els objectius esperats.

6.3. Activitats comunitàries

Inclou la vinculació dels pacients a activitats comunitàries adequades per al manteniment de la funcionalitat física i social esperada.

6.4. Prescripció de material ortoprotètic

7 Atenció pal·liativa a persones amb malaltia terminal

Comprèn l'atenció integral, individualitzada i continuada de persones amb alguna malaltia en situació avançada, no susceptible de rebre tractaments amb finalitat curativa i amb una esperança de vida limitada (en general, de menys de 6 mesos), així com de les persones que hi estan vinculades. Té l'objectiu terapèutic de millorar la seva qualitat de vida, respectant el seu sistema de creences, preferències i valors.

Aquesta atenció, especialment humanitzada i personalitzada, es presta al domicili dels pacients o al centre sanitari, si cal, amb establiment dels mecanismes necessaris per garantir la continuïtat assistencial i la coordinació amb altres recursos i d'acord amb els protocols establerts pel servei de salut corresponent.

7.1. Identificació dels malalts en situació terminal segons els criteris diagnòstics i la història natural de la malaltia.

7.2. Atenció a persones amb malaltia crònica avançada i en situació de final de vida

L'atenció als pacients amb malaltia crònica avançada i en situació de final de la vida en l'àmbit de l'APIC comporta que es doni resposta a les necessitats dels pacients i de les seves famílies, amb una perspectiva multidimensional.

7.2.1 Abordatge de la malaltia i de la comorbiditat de forma coordinada oportunament amb altres àmbits assistencials.

7.2.2 Abordatge de les necessitats físiques, psicològiques, socials i espirituals.

7.2.3 Oferiment de cures pal·liatives i de final de la vida. S'ha d'actuar per controlar els símptomes, és a dir, cal reconèixer, avaluar i tractar de forma adequada els nombrosos símptomes que apareixen i que incideixen directament sobre el benestar dels pacients. El tractament i les cures van dirigits a prevenir, alleujar i acompanyar en el patiment físic i psicològic.

7.2.4 Elaboració del pla de decisions anticipades (PDA) i del pla d'intervenció individualitzat compartit (PIIC).

7.2.5 Atenció a la família: cal proporcionar eines per a la resolució de situacions que es presenten en aquesta etapa relacionades amb l'atenció adequada dels pacients, així com per respondre a les necessitats dels mateixos cuidadors i familiars.

7.2.6 Atenció al dol.

L'equip d'atenció primària pot activar els serveis de suport sanitari i/o social que consideri necessaris, i coordinar-s'hi, particularment en els casos que requereixin més intensitat de cures o altres experteses. D'aquesta manera, s'ofereix una atenció adaptada a aquests pacients tant a la consulta com al domicili o mitjançant internament.

7.3. Eutanàsia

Amb l'aprovació de la Llei orgànica 3/2021, de 24 de març, de regulació de l'eutanàsia, els professionals de l'atenció primària que siguin metges o metgesses de família poden ser escollits per actuar com a responsables del procés d'eutanàsia activa o suïcidi assistit dels pacients que compleixin els criteris especificats a la Llei. Coordinen tota la informació i l'assistència sanitària d'aquests pacients i, tant el metge responsable com l'infermer del seu equip assistencial, en l'àmbit de l'atenció primària, els acompanyen durant tot el procés, des de la seva sol·licitud fins a l'execució de la prestació a domicili.

8 Atenció a la salut mental i addiccions en coordinació amb els serveis d'atenció especialitzada

La cartera de serveis de salut mental i addiccions a l'atenció primària és el resultat d'un conjunt de pràctiques compartides de forma corresponsable i coordinada amb els equips especialitzats de salut mental i addiccions, que dona resposta a les necessitats de la població de referència, tant en l'etapa adulta com en l'etapa infantojuvenil.

8.1. Promoció de la salut mental i prevenció de les addiccions.

Inclou activitats de prevenció de la malaltia i promoció de la salut, el consell i suport per mantenir la salut mental en les diferents etapes del cicle vital, i amb intervencions en els àmbits de la salut, l'educatiu, el social i adreçades a col·lectius específics.

8.2. Detecció, diagnòstic i tractament de les persones amb trastorn mental i de les addiccions més prevalents en l'entorn de l'APIc, i realització d'intervencions esglaonades en funció de la seva tipologia i complexitat.

8.3. Derivació, si escau, i foment de la vinculació dels pacients amb alguna malaltia mental o d'addicció greu als serveis de salut mental i als centres d'atenció i seguiment a les drogodependències (CASD) per al seguiment i compliment terapèutic.

8.4. Detecció i diagnòstic precoç de persones amb trastorn mental greu (TMG) adults, infantils i juvenils.

Reconeixement inicial i seguiment dels pacients amb més limitacions funcionals i més risc d'abandonament del tractament.

8.5. Atenció integrada a la salut física i mental de les persones:

8.5.1 Abordatge integral de les malalties orgàniques i les malalties infectocontagioses en el cas del consum endovenós de substàncies i vetllar per evitar l'excés de prescripció en els pacients en tractament de manteniment amb metadona.

8.5.2 Diagnòstic i intervenció assistencial per modificar els factors de risc que tenen més impacte en la qualitat de vida, l'autonomia funcional i l'esperança de vida dels pacients amb trastorn mental greu, especialment el risc cardiovascular i la síndrome metabòlica.

8.6. Gestió compartida dels casos més complexos:

Promoure les pràctiques integrades entre atenció primària i comunitària, atenció a la salut mental i addiccions i atenció sociosanitària per a les persones amb malaltia complexa i cronicitat de salut mental i addiccions en l'àmbit de la xarxa d'atenció primària (ruta de la complexitat).

Aquesta cartera de serveis s'ofereix en les modalitats d'atenció següents:

- 8.6.1 Visites individuals: amb professionals de l'EAP i/o professionals dels equips de salut mental i addiccions.
- 8.6.2 EAP: per realitzar activitats preventives, cribratge i atenció precoç, intervencions psicoeducatives, motivacionals, de relaxació, gestió de l'estrès i de contenció emocional en casos amb menys complexitat, com malestar emocional, dol, trastorns adaptatius, somatomorfs, d'ansietat i depressions lleus a moderades.
- 8.6.3 Psicòlegs clínics i/o infermers especialistes en salut mental: visites breus i estructurades, limitades en el nombre de sessions, per a l'atenció de les persones amb trastorn mental no greu i les addiccions menys greus.
- 8.6.4 Psiquiatres: visites per col·laborar en l'orientació diagnòstica i/o terapèutica o si la seva intervenció pot contribuir a planificar l'abordatge del problema mental.
- 8.6.5 Intervencions grupals: basades en les guies de pràctica clínica publicades; psicoeducatives, psicoterapèutiques i a la comunitat.
- 8.6.6 Intervencions grupals psicoeducatives: criança positiva, prevenció de l'estigmatització en la malaltia mental i foment d'hàbits saludables en el cas de pacients amb risc cardiovascular alt.
- 8.6.7 Intervencions grupals psicoterapèutiques: ansietat, depressió lleu-moderada i distímia i els trastorns adaptatius.
- 8.6.8 Intervencions grupals a la comunitat: quan així es determini amb els actius comunitaris (per exemple, tallers en el context de salut i escola, participació en activitats d'associacions i municipals, etc.).
- 8.6.9 Grups d'ajuda mútua.
- 8.6.10 Visites domiciliàries –incloent-hi les residències– compartides: per a l'atenció a les persones que no es puguin desplaçar i requereixin una valoració dels especialistes de SMiA.

9 Atenció a la salut bucodental

Comprèn les activitats assistencials, diagnòstiques i terapèutiques, així com les de promoció de la salut, educació per a la salut i preventives adreçades a l'atenció en la salut bucodental.

La indicació d'aquesta prestació la fan els odontòlegs i els especialistes en estomatologia.

9.1. Informació, educació per a la salut i, si escau, formació en matèria d'higiene i salut bucodental.

9.2. Revisió periòdica pertinent per prevenir i diagnosticar les malalties dentals i promoure la salut dental, i seguiment dels casos quan els professionals ho aconsellin per assegurar l'evolució clínica correcta de la salut dental.

9.3. Tractament de processos aguts odontològics

El tractament dels processos odontològics aguts inclou els processos infecciosos o inflamatoris que afecten l'àrea bucodental, els traumatismes osseodentals, les ferides i lesions de la mucosa oral i la patologia aguda de l'articulació temporomandibular.

Inclou el consell bucodental, el tractament farmacològic de la patologia bucal que ho requereixi, exodòncies, exodòncies quirúrgiques, cirurgia menor de la cavitat oral, revisió oral per a la detecció precoç de lesions premalignes i, si escau, biòpsia de lesions mucoses.

9.4. Higienes dentals, tartrectomies i profilaxis periodontals

9.5. Tractament conservador i pulpar de les dents afectades per la càries o la malaltia periodontal

9.6. Procediments preventius, diagnòstics i terapèutics pertinents en el marc de les malalties de la dentició temporal amb repercussió greu en la permanent.

9.7. Exploració preventiva de la cavitat oral en les dones embarassades.

Inclou instruccions sanitàries en matèria de dieta i salut bucodental, acompanyades d'ensinistrament en la higiene bucodental, i aplicació de fluor tòpic d'acord amb les necessitats individuals de cada dona embarassada.

- 9.8. Exploració preventiva de la cavitat oral en el cas de les persones diabètiques.**
- 9.9. Exploració preventiva de la cavitat oral en el cas de les persones amb més risc de patir càncer oral, per a la detecció precoç de lesions premalignes i, oportunament, la realització d'una biòpsia de lesions mucoses.**
- 9.10. Mesures preventives i assistencials per a la població pediàtrica (14 anys o menys). Inclou l'aplicació de fluor tòpic, obturacions, segellats de fissures o altres.**
- 9.11. Revisions bucodentals d'infants de 7 a 12 anys a les escoles.**
- 9.12. Atenció adaptada a persones amb discapacitat.**

Les persones amb discapacitat i que, per causa d'aquesta, no són capaces de mantenir, sense ajuda de tractaments sedatius, l'autocontrol necessari que permeti una atenció adequada a la seva salut bucodental, s'han de derivar des de l'atenció primària als àmbits assistencials on se'ls pugui garantir l'assistència.